

Jar dezagun teknologia euskaldunon alde

Hiru urrats txiki zuretzat, jauzi handia euskararentzat: Konfiguratu mugikorra, konfiguratu nabigatzailea eta ahotsa eman gaitu.eus-en

Asier Iturralde Sarasola Juan maisuak
2023-11-08 10 Donostia Leioa

1. urratsa:

Konfiguratu mugikorra euskaraz

Gehienok dugu mugikorra,
baina zenbatek dugu
euskaraz?

Zergatik ez dugu mugikorra euskaraz erabiltzen?

- Askotan dendatik gazteleraz edo frantsesez konfiguratuta jasotzen dugu
- Batzuk ez dakite euskaraz jarri daitekeenik
- Beste batzuk ez dakite hizkuntza nola aldatu
- Askok teknologia erdaraz erabiltzeko ohitura
- “Euskaraz jarritakoan aplikazio batzuk ingelesez agertzen zaizkit”
- Ezin da euskaraz jarri (gutxitan)

Android gailuak nola konfiguratu euskaraz

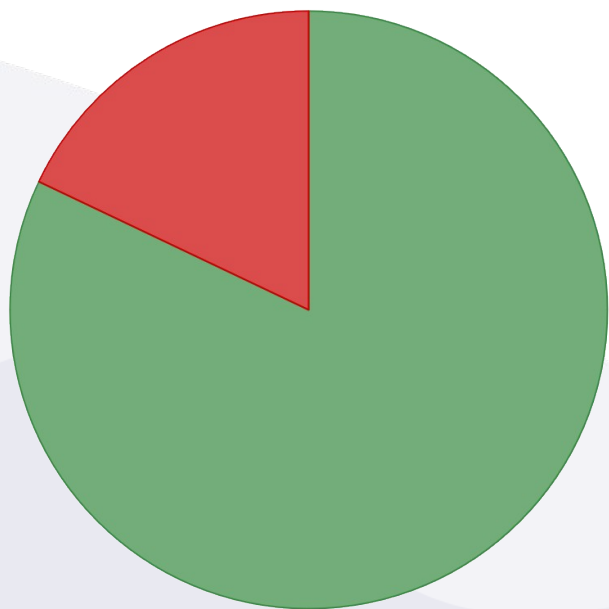
- 1) Joan mugikorraren ezarpenetara
- 2) *Sistema > Idiomas e introducción de texto > Idiomas*
- 3) Sakatu *Añadir un idioma*
- 4) Aukeratu “Euskera”
- 5) Android batzuek lehentasunak ezartzeko aukera: lehenengo euskara, bigarren gaztelera...

Android gailuak nola konfiguratu euskaraz

- *Lehen hitza* aplikazioa
- PuntuEUS Fundazioarena
- GPLv3 lizentzia duen software librea

Android gailuen %82a euskaraz jarri daiteke

■ Euskaraz jar daitezke ■ Ezin

- *Lehen hitza* aplikazioak bildutako datuak
- Mugikorra erosterakoan kontuan izan beharrekoa
- Marka ezagunenetako gailuak euskaraz jarri daitezkeen kontsultatu daiteke

www.lehenhitza.eus/mugikorrak

Aplikazio bat euskaraz ez badago, zer egin?

Mugikorra euskaraz jartzean itzuli gabeko aplikazioak ingelesez agertzeak atzera bota dezake jendea

- Hizkuntza lehenespenetan gaztelera bigarren jarrita euskaraz ez dauden aplikazio batzuk gaztelera, ez ingelesez
- Beste aplikazio batzuetan nahi den hizkuntza hautatzeko aukera

iOS gailuak euskaraz jarri daitezke?

- Euskara hizkuntza bezala ezarri daiteke, baina Appleren aplikazioak ez daude euskaratuta
- Hirugarrenen aplikazio batzuk erabili daitezke euskaraz, adibidez, Firefox
- 2003an erabiltzaileek egindako Mac OS X-ren euskarazko itzulpena debekatu zuten
- 2004an “itzultzaile komunitatearekin” batera elkarlanean aritzeko formulak bilatzeko promesa
- Geroztik erabiltzaileen eskaerei entzungor

2. urratsa:

Konfiguratu nabigatzailea euskaraz

Euskaldun gehienek
nabigatzailea erdaraz
konfiguratuta daukate

Nabigatzailea euskaraz konfiguratzeko arrazoiak

- Nabigatzailea euskaraz erabiltzeko (menuak...)
- Interneten lehen hitza euskaraz egitearen parekoa da
- Euskara lehenesten dugula adierazten dugu
- Webguneen estatistiketan gure benetako pisua erakusteko
- Webgune eleanitzetan zuzenean euskarazko bertsioa jasotzeko
- Programa bat deskargatzean euskarazko bertsioa jasotzeko

Zenbatek dugu nabigatzailea euskaraz konfiguratuta?

- Euskal Herriko internauten %3 eta %5 artean
- Euskaldunen %10 inguruk
- ARGIA.eus-en irakurleen %30ak

Datuak: lehenhitza.eus (2017) eta ARGIA.eus (2023)

Nabigatzaileak nola konfiguratu euskaraz

Oso erraza da

- 1) Sakatu : botoia
- 2) Hautatu *Ajustes*
- 3) Sakatu *Idioma*
- 4) Aukeratu “Euskara”

* Beste nabigatzaileetan antzeko pausoak. Kasu batzuetan itzulita egon ez arren, euskara lehenesten dugula adierazten die webguneei

Gomendioa: erabili Firefox

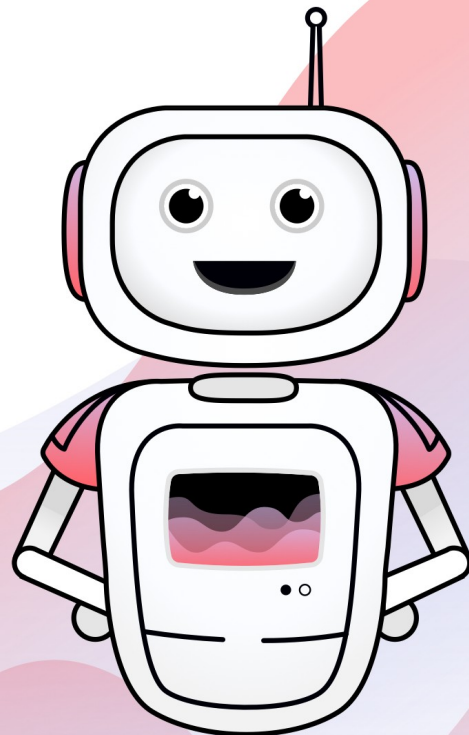

Software libreak soilik
ziurtatzen du euskaraz
erabili ahal izango dugula

3. urratsa: Eman ahotsa Gaitu.eus-en

Common Voice

moz://a

Helburuak

Mozilla fundazioa

“Internet guztiontzako baliabide publikoa, irekia eta irisgarria izaten jarraitzea ziurtatu”

Common Voice proiektua

“Hizketaren ezagutza guztiontzat irekia eta irisgarria lortzen lagundu”

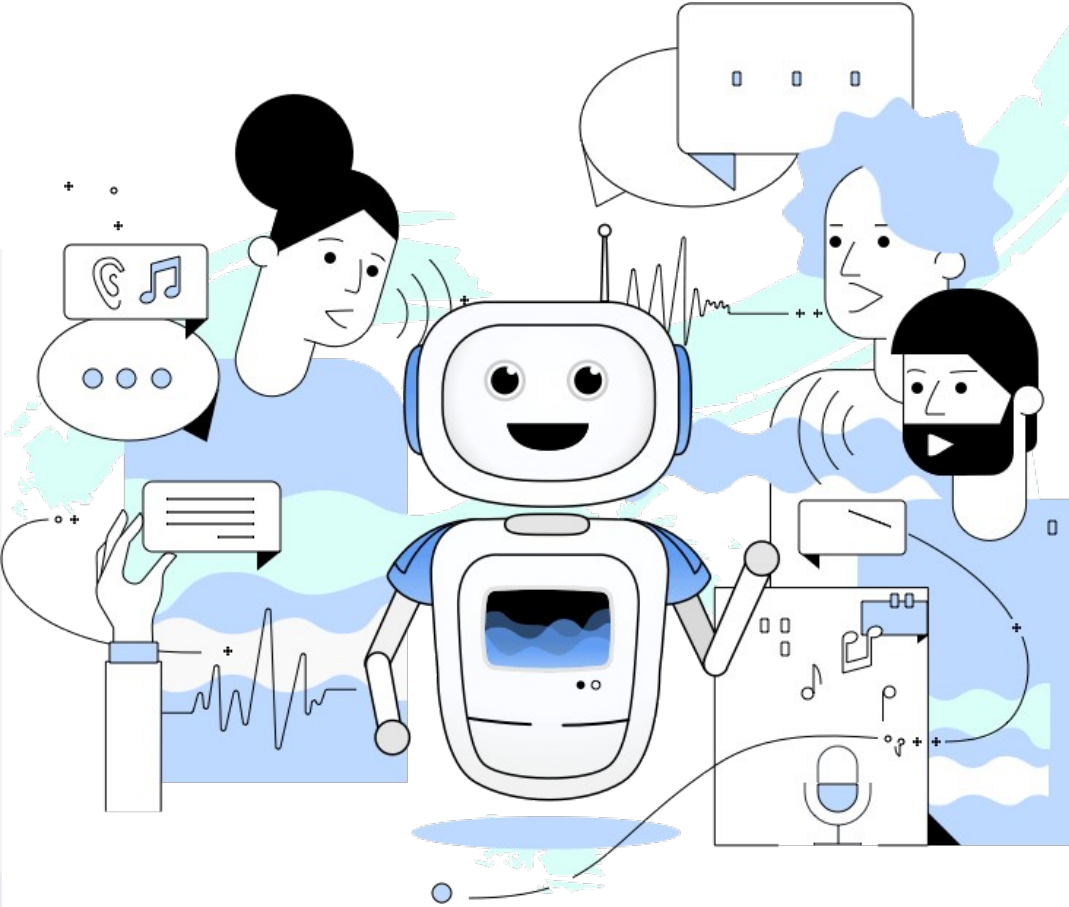

Helburuak

Librezale taldea

*“Euskara informatikaren munduan bultzatzea
software librea lehenetsiz.”*

Etorkizunean ez dugu
teklaturik erabiliko

Hizkuntza-teknologia komertzialak

Arazoak:

- Hizkuntza handienetan bakarrik
- Euskaraz ez
- Ahots aniztasunik ez dute bilatzen
- Ez dira libreak
- Hainbat pribatutasun arazo dituzte
- Enpresa gutxi batzuen kontrolpean

Google Assistant

Apple **Siri**

Microsoft **Cortana**

Amazon **Alexa**

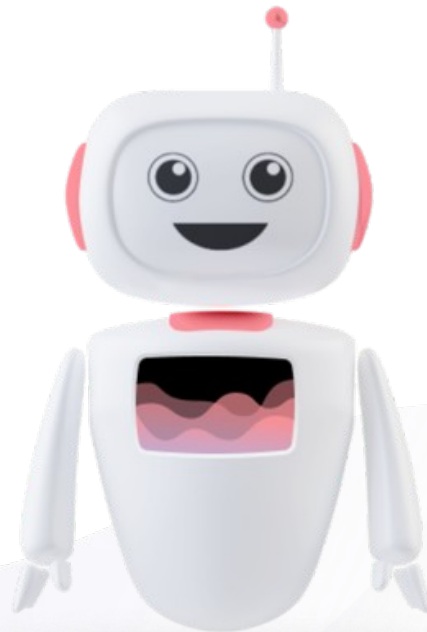
Samsung Bixby

Meta Voicebox

Common Voicen abantailak

Abantailak:

- Ahalik hizkuntza gehienetan
- Euskaraz bai
- Ahots aniztasuna kontuan du
- Datu eta software libreak
- Pribatutasuna lehentasuna da
- Sektorea demokratizatu

129

hizkuntza martxan (euskara barne)

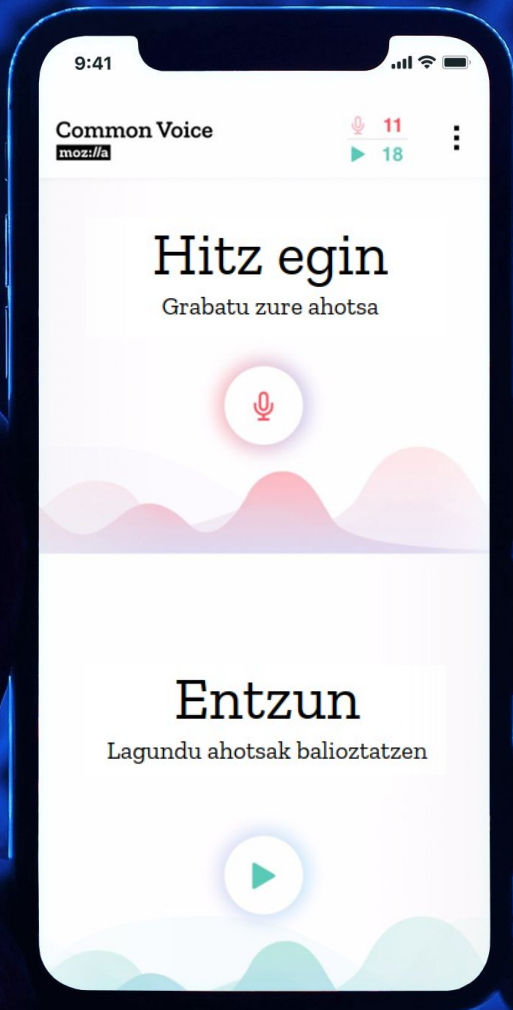
70

hizkuntza prestatzen

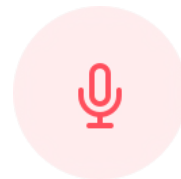
200

garatzaile

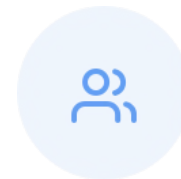
Euskarazko datu-sorta

Grabazioak

268

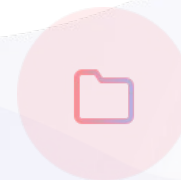
balioztatuta % 51a

Hiztunak

4.510

pertsonak egindako
grabazioak

Esaldiak

165.802

CC0 lizentziadun esaldi

Ordu gehien grabatu dituzten hizkuntzak

	Hizkuntza	Orduak	Ahots kopurua
1	Katalana	3.620	35.491
2	Ingelesa	3.370	89.666
3	Kinyaruanda	2.388	1.126
4	Gaztelania	2.297	25.469
5	Esperantoa	1.928	1.712
6	Bengalera	1.814	22.899
7	Bielorrusiera	1.682	8.233
8	Alemana	1.381	18.481
9	Txinera	1.225	6.901
10	Frantsesa	1.094	18.050

Ordu gehien grabatu dituzten hizkuntzak (II)

	Hizkuntza	Orduak	Ahots kopurua
11	Swahilia	972	1.313
12	Kabiliera	697	1.545
13	Luganda	583	657
14	Thailandiera	422	7.920
15	Pertsiera	418	4.397
16	Italiera	413	7.040
17	Tamilera	399	896
18	Larreetako mariera	279	461
19	Baxkirera	277	924
20	Euskara - 2 astean ▲ 5	268 ▲ 42	4.510 ▲ 1.200

Bilakaera

2017

2018

2019

2020

2021

2022

2023

Common Voice ingelesez hasi zen.

Common Voice EUSKARAZ hasi zen

2017

2018

2019

2020

2021

2022

2023

- Webgunea euskaratu.
- CC0 lizentziadun 6.000 esaldi bildu: Librezale + ARGIA.
- Grabazioak egiten hasi.

Auzolan digitala + Maratoia Donostian

2017

2018

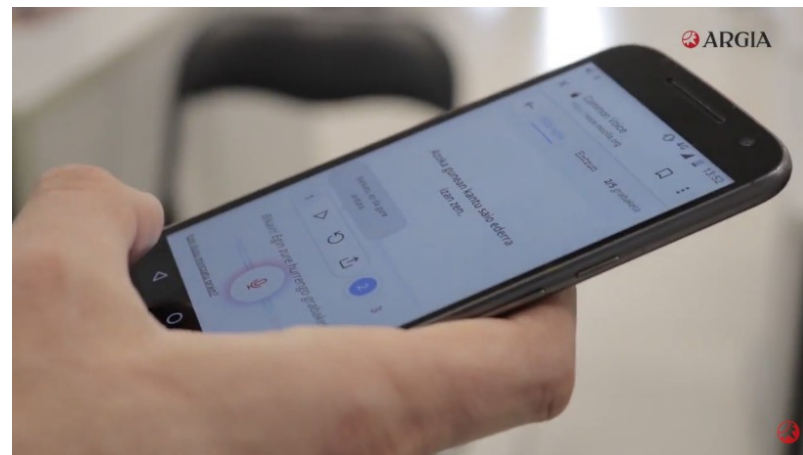
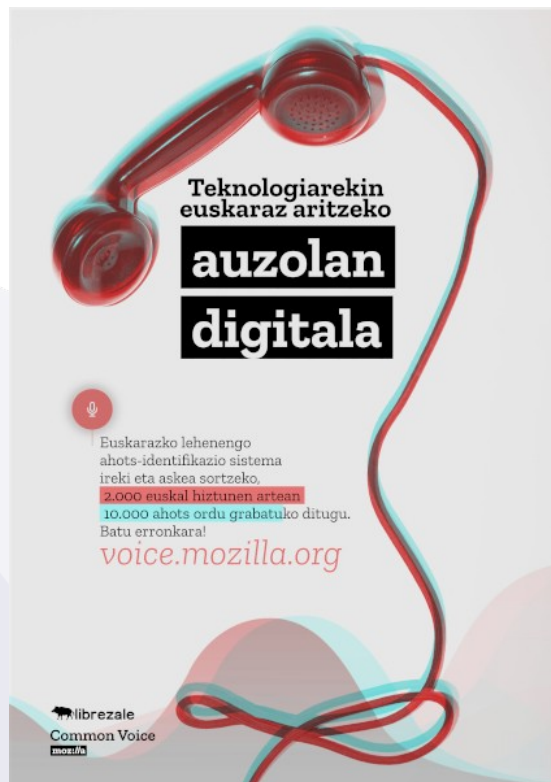
2019

2020

2021

2022

2023

Grabazioen maratoiak konfinamenduan + bai&by-n

2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023

- Euskarazko Wikipediako 55.000 esaldi gehitu

Grabazioen maratoia Bergaran

2017

2018

2019

2020

2021

2022

2023

**AUZOLAN DIGITALA
GRABAKETA MARATOIA**

**20 URTEZ GORAKO 100 LAGUN NAHI DITUGU
15 MINUTUZ EUSKARAZKO ESALDI LABURRAK IRAKURTZEKO,
MAKINEI EUSKARAZ ERAKUSTEKO**

EKIMENAREN HELBURUA DA AHALIK ETA EUSKARAZKO AHOTS GEHIEN GRABATZEA
MAKINEI ERAKUSTEKO NOLA HITZ EGITEN DUTEN PERTSONEK.
EUSKARAZKO AHOTS BIDEZKO AGINDUAK ULER DITZATEN.

NOIZ: AZAROAK13
ORDUA: 10:00-14:00
NON: AROZTEGIKO ERAKUSKETA ARETOA. **BERGARA**
PARTAIDEAK: 20 URTE EDÓ GEHIAGOKO PERTSONAK

***IZEN-EMATEA : [HTTPS://LABUR.EUS/GRABAKETAMARATOIA](https://labur.eus/grabaketamaratoia)
EMAN IZENA AZAROAREN 11RAKO**

ZTB Zientzia
Teknologia
Berrikuntza
Bergara
ztbergara.eus

labur.eus/v-grabatu

 BERGARA
izan, bizi, ekin **Bergarako
Udala** **LABORATORIUM** **LABORITZALEA**
librezale

Grabazioen maratoria Barakaldon

2017

2018

2019

2020

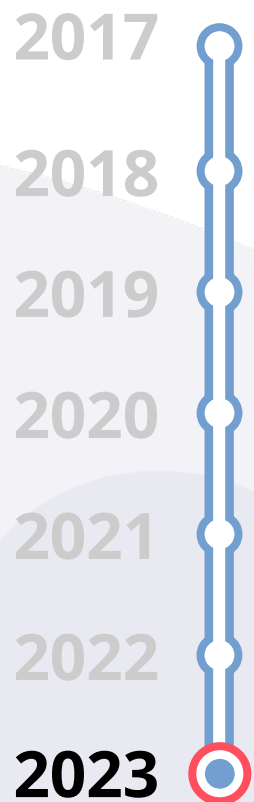
2021

2022

2023

Gaitu proiektua

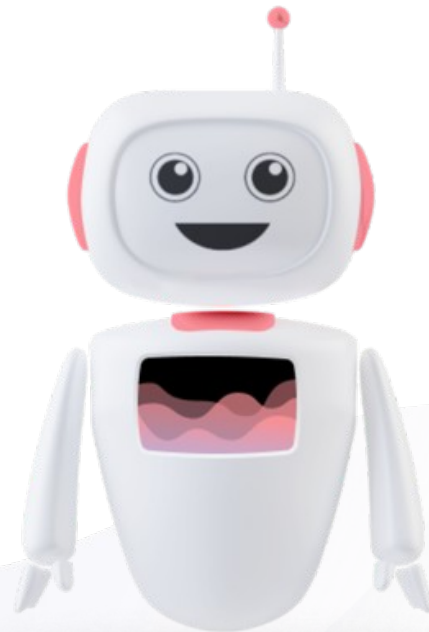
- 100.000 esaldi gehitu (EiTBkoak).
- Grabazio maratoia Lakuan.
- Grabazioak balioztatzen lagundu.
- Komunikazio kanpaina!

Maiz egindako galderak

Grabazioak egiteko estudio bat edo azpiegitura berezia behar dut?

Ez, ez da aparteko ezer behar.

Grabazioak egiteko nahikoa da mugikor bat edo mikro arrunt bat duen ordenagailu bat.

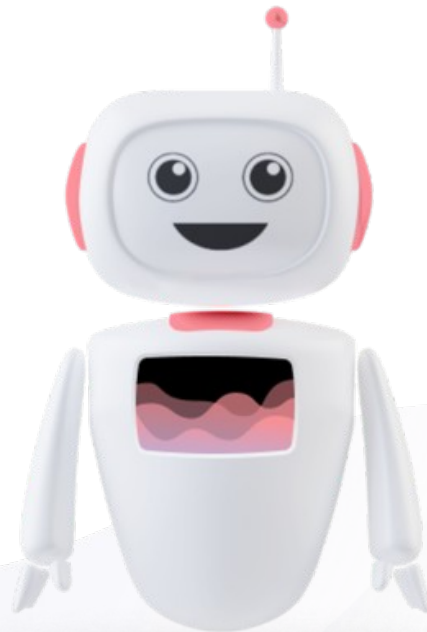

Maiz egindako galderak

Erabateko isiltasunean egin behar ditut grabazioak?

Ez. Ohiko gailuekin egindako ahots grabazio arruntak behar ditugu.

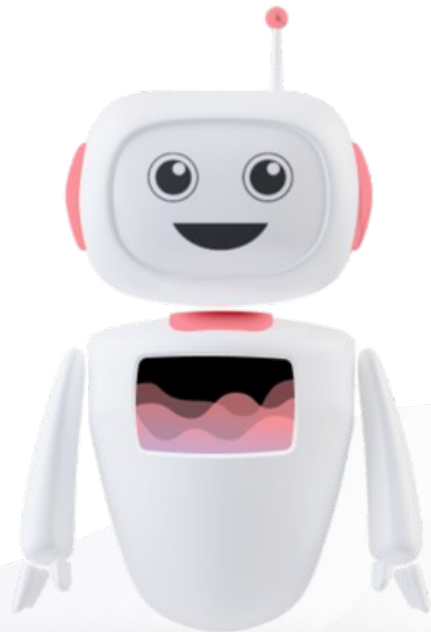
Ez da erabateko isiltasunik behar, baina saihestu atzeko zarata gehiegi izatea.

Maiz egindako galderak

Euskalkian irakurri dezaket?

- × Ez. Momentuz batuan izan behar du
- ✓ Norbere azentu, intonazio eta estilo naturalak ongi etorriak, baina testuan jartzen dena irakurri
- ✓ Aldaera fonologikoak onartzen dira, “geologia” eta “jeologia”, “makilla” eta “makila”
- × Bestelako aldaketarik ez. Ez esan “dut” ordeztu “det” edo “dot”

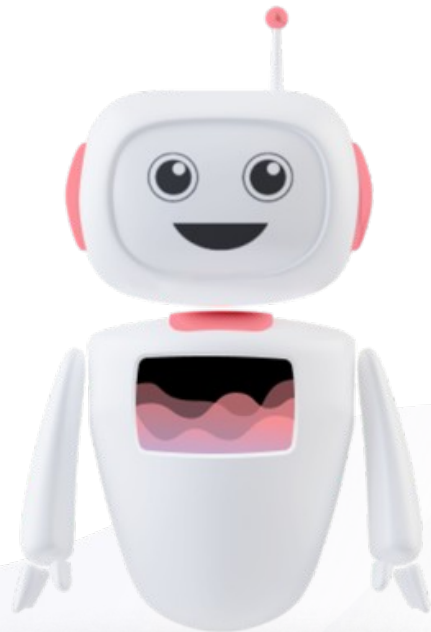
Maiz egindako galderak

Ume eta gaztetxoek grabazioak egin ditzakete?

Mozillak mundu mailan 20 urte izatea eskatzen du, lege arazoak saihesteko

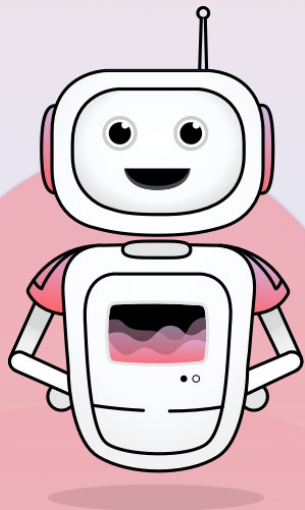
Espainiako estatuan 14tik gorakoek beren kasa onartu ditzakete baldintzak, Frantziakoan 15ekoek

Hortik behera gurasoen baimenarekin baina lege arazoak egon daitezke

Imajinatu hizketaren ezagutzak
hizkuntza oro onartzen duen mundu bat

Bisitatu gaitu.eus

Common Voice
moz://a

Jar dezagun teknologia euskaldunon alde

*Hiru urrats txiki zuretzat, jauzi handia euskararentzat: Konfiguratu mugikorra,
konfiguratu nabigatzailea eta ahotsa eman gaitu.eus-en*

Asier Iturralde Sarasola Juan maisuak
2023-11-0810 Donostia Leioa

1. urratsa: Konfiguratu mugikorra euskaraz

Gehienok dugu mugikorra,
baina zenbatek dugu
euskaraz?

Zergatik ez dugu mugikorra euskaraz erabiltzen?

- Askotan dendatik gazteleraz edo frantsesez konfiguratuta jasotzen dugu
- Batzuk ez dakite euskaraz jarri daitekeenik
- Beste batzuk ez dakite hizkuntza nola aldatu
- Askok teknologia erdaraz erabiltzeko ohitura
- “Euskaraz jarritakoan aplikazio batzuk ingelesez agertzen zaizkit”
- Ezin da euskaraz jarri (gutxitan)

Android gailuak nola konfiguratu euskaraz

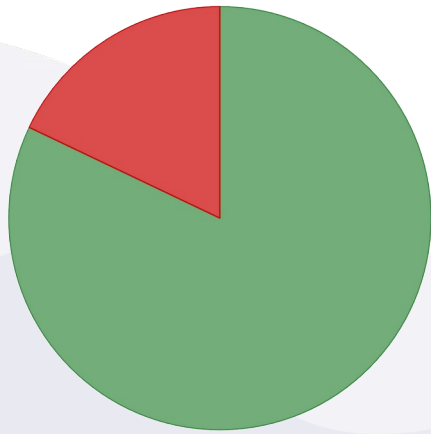
- 1) Joan mugikorraren ezarpenetara
- 2) *Sistema > Idiomas e introducción de texto > Idiomas*
- 3) Sakatu *Añadir un idioma*
- 4) Aukeratu "Euskera"
- 5) Android batzuek lehentasunak ezartzeko aukera: lehenengo euskara, bigarren gaztelera...

Android gailuak nola konfiguratu euskaraz

- *Lehen hitza* aplikazioa
- PuntuEUS Fundazioarena
- GPLv3 lizentzia duen software librea

Android gailuen %82a euskaraz jarri daiteke

■ Euskaraz jar daitezke ■ Ezin

- *Lehen hitza* aplikazioak bildutako datuak
- Mugikorra erosterakoan kontuan izan beharrekoa
- Marka ezagunenetako gailuak euskaraz jarri daitezkeen kontsultatu daiteke

www.lehenhitza.eus/mugikorrak

Aplikazio bat euskaraz ez badago, zer egin?

Mugikorra euskaraz jartzean itzuli gabeko aplikazioak ingelesez agertzeak atzera bota dezake jendea

- Hizkuntza lehenespenetan gaztelera bigarren jarrita euskaraz ez dauden aplikazio batzuk gaztelera, ez ingelesez
- Beste aplikazio batzuetan nahi den hizkuntza hautatzeko aukera

iOS gailuak euskaraz jarri daitezke?

- Euskara hizkuntza bezala ezarri daiteke, baina Appleren aplikazioak ez daude euskaratuta
- Hirugarrengoen aplikazio batzuk erabili daitezke euskaraz, adibidez, Firefox
- 2003an erabiltzaileek egindako Mac OS X-ren euskarazko itzulpena debekatu zuten
- 2004an “itzultzaile komunitatearekin” batera elkarlanean aritzeko formulak bilatzeko promesa
- Geroztik erabiltzaileen eskaerei entzungor

2. urratsa:

Konfiguratu nabigatzailea euskaraz

Euskaldun gehienek
nabigatzailea erdaraz
konfiguratuta daukate

Nabigatzailea euskaraz konfiguratzeko arrazoiak

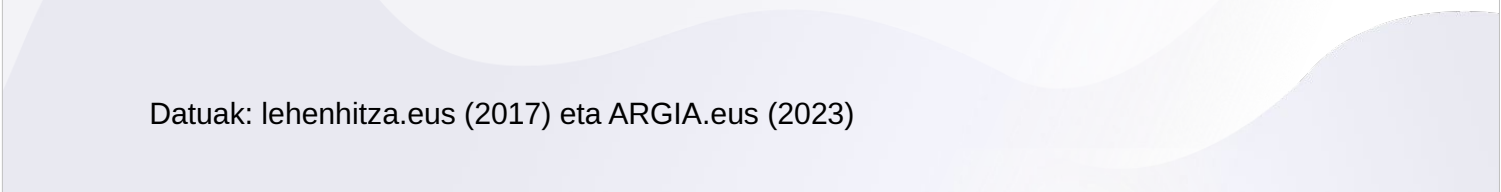
- Nabigatzailea euskaraz erabiltzeko (menuak...)
- Interneten lehen hitza euskaraz egitearen parekoa da
- Euskara lehenesten dugula adierazten dugu
- Webguneen estatistiketan gure benetako pisua erakusteko
- Webgune eleanitzetan zuzenean euskarazko bertsioa jasotzeko
- Programa bat deskargatzean euskarazko bertsioa jasotzeko

Zenbatek dugu nabigatzailea euskaraz konfiguratuta?

- Euskal Herriko internauten %3 eta %5 artean
- Euskaldunen %10 inguruk
- ARGIA.eus-en irakurleen %30ak

Datuak: lehenhitza.eus (2017) eta ARGIA.eus (2023)

Nabigatzaileak nola konfiguratu euskaraz

Oso erraza da

- 1) Sakatu : botoia
- 2) Hautatu *Ajustes*
- 3) Sakatu *Idioma*
- 4) Aukeratu “Euskara”

* Beste nabigatzaileetan antzeko pausoak. Kasu batzuetan itzulita egon ez arren, euskara lehenesten dugula adierazten die webguneei

Gomendioa: erabili Firefox

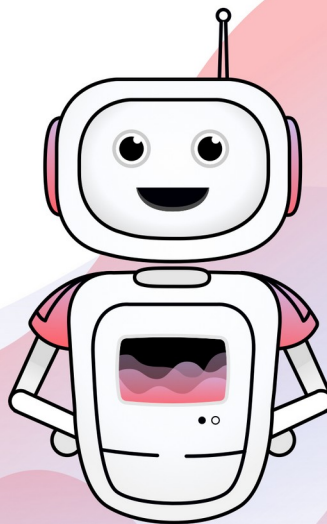
Software libreak soilik
ziurtatzen du euskaraz
erabili ahal izango dugula

3. urratsa:

Eman ahotsa Gaitu.eus-en

Common Voice

moz://a

Helburuak

Mozilla fundazioa

“Internet guztiontzako baliabide publikoa, irekia eta irisgarria izaten jarraitzea ziurtatu”

Common Voice proiektua

“Hizketaren ezagutza guztiontzat irekia eta irisgarria lortzen lagundu”

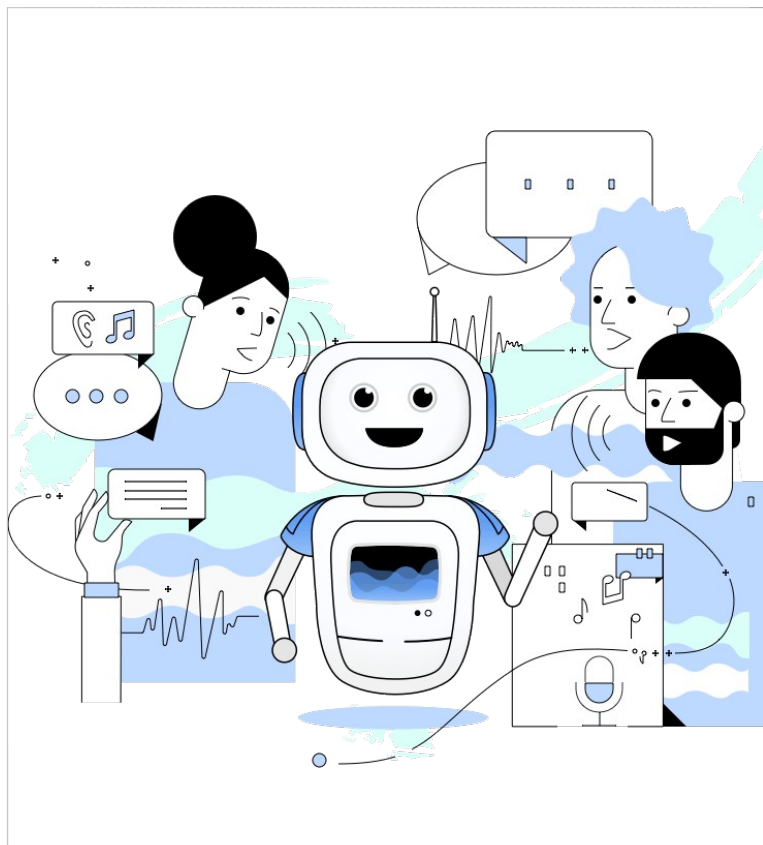

Helburuak

Librezale taldea

*“Euskara informatikaren munduan bultzatzea
software librea lehenetsiz.”*

Etorkizunean ez dugu
teklaturik erabiliko

Hizkuntza-teknologia komertzialak

Arazoak:

- Hizkuntza handienetan bakarrik
- Euskaraz ez
- Ahots aniztasunik ez dute bilatzen
- Ez dira libreak
- Hainbat pribatutasun arazo dituzte
- Enpresa gutxi batzuen kontrolpean

Google Assistant

Apple **Siri**

Microsoft **Cortana**

Amazon **Alexa**

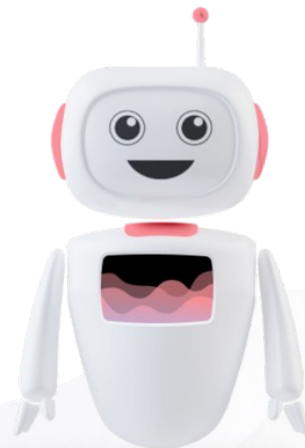
Samsung Bixby

Meta Voicebox

Common Voicen abantailak

Abantailak:

- Ahalik hizkuntza gehienetan
- Euskaraz bai
- Ahots aniztasuna kontuan du
- Datu eta software libreak
- Pribatutasuna lehentasuna da
- Sektorea demokratizatu

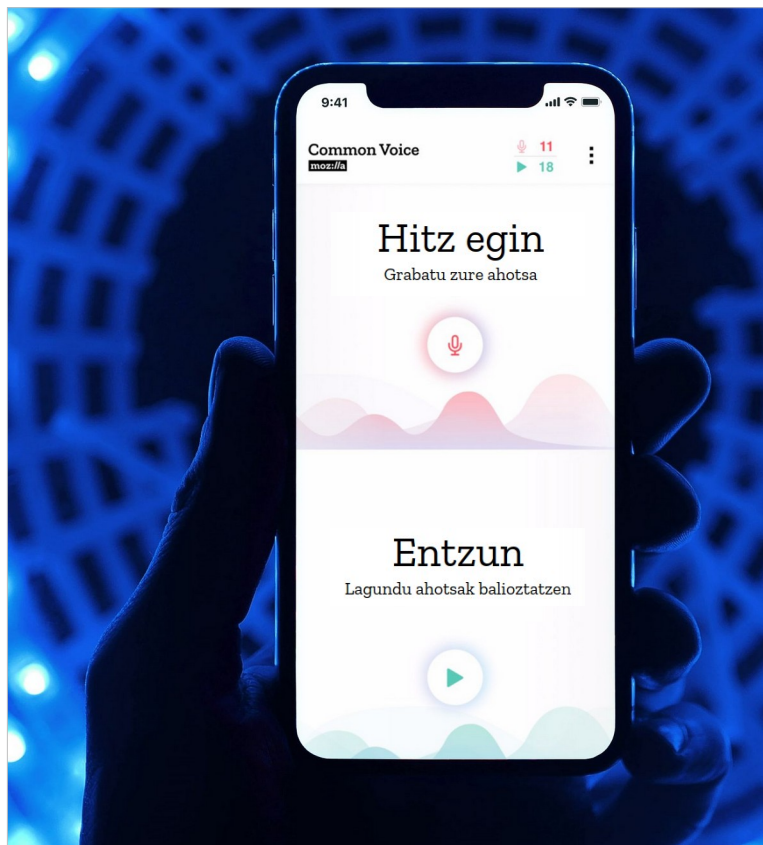
A world map where the landmasses are formed by a dense collection of small speech bubbles. The Americas are colored in shades of purple and blue, while Europe, Africa, and Australia are in shades of red and pink. The oceans are represented by light blue and white wavy shapes. At the top, there are vertical lines of varying heights in blue and purple, resembling a sound wave or a stylized skyline.

129 hizkuntza martxan (euskara barne)

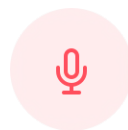
70 hizkuntza prestatzen

200 garatzaile

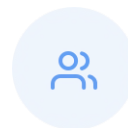

Euskarazko datu-sorta

Grabazioak

268
balioztatuta % 51a

Hiztunak

4.510
pertsonak egindako
grabazioak

Esaldiak

165.802
CC0 lizentziadun esaldi

Ordu gehien grabatu dituzten hizkuntzak

	Hizkuntza	Orduak	Ahots kopurua
1	Katalana	3.620	35.491
2	Ingelesa	3.370	89.666
3	Kinyaruanda	2.388	1.126
4	Gaztelania	2.297	25.469
5	Esperantoa	1.928	1.712
6	Bengalera	1.814	22.899
7	Bielorrusiera	1.682	8.233
8	Alemana	1.381	18.481
9	Txinera	1.225	6.901
10	Frantsesa	1.094	18.050

Ordu gehien grabatu dituzten hizkuntzak (II)

	Hizkuntza	Orduak	Ahots kopurua
11	Swahilia	972	1.313
12	Kabiliera	697	1.545
13	Luganda	583	657
14	Thailandiera	422	7.920
15	Pertsiera	418	4.397
16	Italiera	413	7.040
17	Tamilera	399	896
18	Larreetako mariera	279	461
19	Baxkirera	277	924
20	Euskara - 2 astean ▲ 5	268 ▲ 42	4.510 ▲ 1.200

Bilakaera

2017

2018

2019

2020

2021

2022

2023

Common Voice ingelesez hasi zen.

Common Voice EUSKARAZ hasi zen

2017

2018

2019

2020

2021

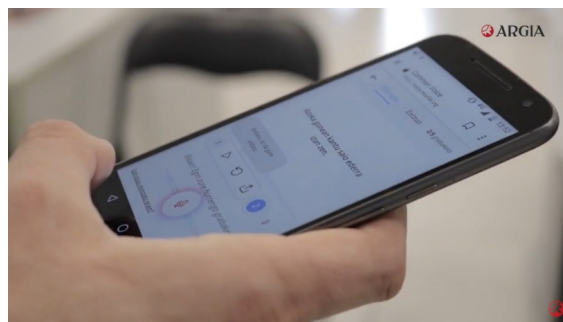
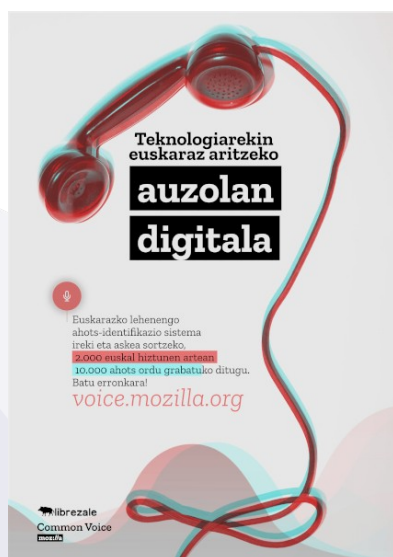
2022

2023

- Webgunea euskaratu.
- CC0 lizentziadun 6.000 esaldi bildu: Librezale + ARGIA.
- Grabazioak egiten hasi.

Auzolan digitala + Maratoia Donostian

2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023

Grabazioen maratoiak konfinamenduan + bai&by-n

2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023

- Euskarazko Wikipediako 55.000 esaldi gehitu

Grabazioen maratoia Bergaran

2017

2018

2019

2020

2021

2022

2023

**AUZOLAN DIGITALA
GRABAKETA MARATOIA**

**20 URTEZ GORAKO 100 LAGUN NAHI DITUGU
15 MINUTUZ EUSKARAZKO ESALDI LABURRAK IRAKURTZEKO,
MAKINEI EUSKARAZ ERAKUSTEKO**

EKIMENAREN HELBURUA DA AHALIK ETA EUSKARAZKO AHOTS GEHIEN GRABATZEA
MAKINEI ERAKUSTEKO NOLA HITZ EGITEN DUTEN PERTSONEN
EUSKARAZKO AHOTS BIDEZKO AGINDUAK ULER DITZATEN.

NOIZ: AZAROAK 13
ORDUA: 10:00-14:00
NON: AROZTEGIKO ERAKUSKETA ARETOA. **BERGARA**
PARTAIDEAK: 20 URTE EDO GEHIAGOKO PERTSONAK

***IZEN-EMATEA : [HTTPS://LABOR.EUS/GRABAKETAMARATOIA](https://labor.eus/grabaketamaratoia)
EMAN IZENA AZAROAREN 11RAKO**

ZTB
Zientzia
Teknologia
Berriak
Bergara
ztbergara.eus

BERGARA
lanean, bizian, ekinean

Bergara
Gutako

LABORATORIUM

LABORATORIA
Librezalea

Grabazioen maratoria Barakaldon

2017

2018

2019

2020

2021

2022

2023

Gaitu proiektua

2017

2018

2019

2020

2021

2022

2023

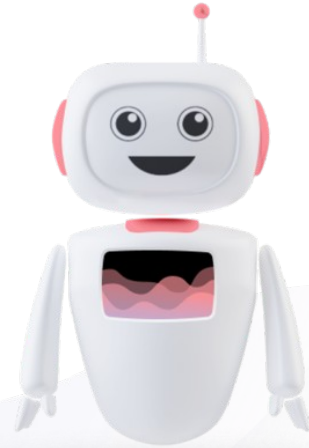
- 100.000 esaldi gehitu (EiTBkoak).
- Grabazio maratoia Lakuan.
- Grabazioak balioztatzen lagundu.
- Komunikazio kanpaina!

Maiz egindako galderak

Grabazioak egiteko estudio bat edo azpiegitura berezia behar dut?

Ez, ez da aparteko ezer behar.

Grabazioak egiteko nahikoa da mugikor bat edo mikro arrunt bat duen ordenagailu bat.

Maiz egindako galderak

Erabateko isiltasunean egin behar ditut grabazioak?

Ez. Ohiko gailuekin egindako ahots grabazio arruntak behar ditugu.

Ez da erabateko isiltasunik behar, baina saihestu atzeko zarata gehiegi izatea.

Maiz egindako galderak

Euskalkian irakurri dezaket?

- × Ez. Momentuz batuan izan behar du
- ✓ Norbere azentu, intonazio eta estilo naturalak ongi etorriak, baina testuan jartzen dena irakurri
- ✓ Aldaera fonologikoak onartzen dira, “geologia” eta “jeologia”, “makilla” eta “makila”
- × Bestelako aldaketarik ez. Ez esan “dut” ordez “det” edo “dot”

Maiz egindako galderak

Ume eta gaztetxoek grabazioak egin ditzakete?

Mozillak mundu mailan 20 urte izatea eskatzen du, lege arazoak saihesteko

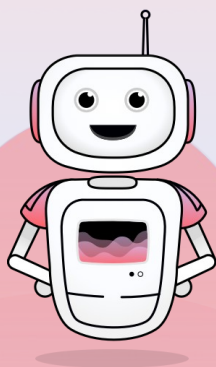
Espainiako estatuan 14tik gorakoek beren kasa onartu ditzakete baldintzak, Frantziakoan 15ekoek

Hortik behera gurasoen baimenarekin baina lege arazoak egon daitezke

Imajinatu hizketaren ezagutzak
hizkuntza oro onartzen duen mundu bat

Bisitatu gaitu.eus

Common Voice
moz://a